

РОЛЬ СИМВОЛІВ ТА РЕАЛІЙ ПРИ ВІДТВОРЕННІ ОБРАЗУ В ПОЕТИЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Галина ВАСИЛЕНКО (Запоріжжя, Україна)

У статті розглядається питання відтворення етнокультурних символів у поетичному перекладі. Дослідження проведено на матеріалі першотворів та англомовних перекладів української лірики другої половини ХХ століття, а також залучено інформацію довідникових джерел. На основі зіставного аналізу виявлено особливості відтворення традиційних українських символів та їх провідну роль у відображенні образу народу і його культури в поетичному перекладі. Звертається увага на співвіднесеність понять символу і реалії в контексті перекладознавства.

Відтворені в перекладі символи відображають цінності і світогляд людини вихідної культури. В результаті переривання асоціативних зв'язків і втрати частини культурологічних складників символи зазнають екзотизації і часткової десакаралізації в полі досвіду англомовної культури. Етнокультурні реалії виступають у ролі художніх деталей та сприяють передачі місцевого колориту в перекладі. Українські символи та реалії в англомовному поетичному перекладі виконують важливі пізнавальні й естетичні функції та сприяють передачі інішості. Дослідження символів у структурі образу в перекладах поезії може відкрити нові грані і смислові відтінки образу і бути однією з форм пізнання своєї етнокультурної ідентичності.

Ключові слова: *символ, образ, поетичний переклад, текст оригіналу, текст перекладу, відтворення, реалія, трансформація.*

В статье рассматривается вопрос воссоздания этнокультурных символов в поэтическом переводе. Исследование проведено на материале первоисточников и англоязычных переводов украинской лирики второй половины ХХ века, а также привлечена информация справочных источников. На основе сопоставительного анализа определены особенности воссоздания традиционных украинских символов и их ведущая роль в отображении образа народа и его культуры в поэтическом переводе. Обращается внимание на соотношение понятий символа и реалии в контексте переводоведения.

Воссозданные в переводе символы отражают ценности и мировоззрение человека исходной культуры. В результате прерывания ассоциативных связей и частичной потери культурологических составляющих символы претерпевают экзотизацию и частичную десакаралізацию в поле опыта англоязычной культуры. Этнокультурные реалии выступают в роли художественных деталей и способствуют передаче местного колорита в переводе. Украинские символы и реалии в англоязычном поэтическом переводе выполняют важные познавательные и эстетические функции и способствуют передаче инаковости. Изучение символов в образной структуре поэзии может открыть новые грани и смысловые оттенки образа и быть одной из форм познания своей этнокультурной идентичности.

Ключевые слова: *символ, образ, поэтический перевод, текст оригинала, текст перевода, воссоздание, реалія, трансформація.*

The article deals with the issue of reproducing ethnocultural symbols in poetic translation. The research is carried out on the parallel texts of Ukrainian lyrics of the second half of the 20th century and their English translations. The information of encyclopedic sources is also used. Based on the comparative analysis, the author reveals the specific features of reproducing traditional

Ukrainian symbols and their key role in the image of the people and culture in poetic translation. The attention is focused on the correlation of the symbol and realia in the context of translation studies. The examples of comparative analysis are presented in the article.

Reproduced in translation, symbols reflect the values and worldview of the source culture person. The differences in the worldviews of Ukrainian and English-speaking cultures cause the lower apperception level and decrease of semiological deepness of traditional symbols in poetic translation. As the result of breaking associative ties and partial loss of cultural elements symbols undergo exotization and partial desacralization in the field of experience of English-speaking culture. The ethnocultural realia plays the role of an artistic detail and conduces to the expression of the local colour in translation. Ukrainian cultural elements in English poetic translation perform important cognitive and aesthetic functions and conduce to the expression of otherness. The studies of symbols in the image structure of poetry translations can reveal the new features of the image and its new tints of sense. So the cultural studies of poetic translations can be one of the forms of self-knowledge and comprehending ethnocultural identity.

Key words: *symbol, image, poetic translation, source text, target text, reproduction, realia, transformation.*

Знаковий атрибут культури, символ, відіграє виняткову роль у всіх проявах людського буття. На думку філософів, символічне відношення людини до світу є набагато ширшим, аніж поле вербальної комунікації, бо мова дає людині розчленований образ світу, а символ формує його цілісне бачення в єдності чуттєвих і раціональних сторін [2, с.15]. У мистецтві символом називається такий образ предмета, людини чи явища, в якому вгадуються глибші смисли, невіддільні від цього образу, але й не рівновеликі йому до останку. Символу притаманна смислова насиченість, його неможливо збагнути тільки зусиллями розуму і пояснити до кінця [14, с. 607].

У поезії символ має тлумачення багатозначного предметного образу, який пов'язує різні плани відтворюваної митцем дійсності на основі їх сутнісної спорідненості. Символ є стійким, строго диференційованим за змістом утворенням, що викликає постійне коло асоціацій у певній поетичній системі [11, с. 263]. Згідно з М. Бахтіним, перехід образу в символ надає йому смислової глибини і перспективи. Образ потрібно осягнути як те, чим він є, і як те, що він означає [1, с. 381]. У міжкультурній комунікації символ отримує визначення ключового феномена культури, який у чуттєво-сприйманій формі виражає, зберігає і транслює ідеї, ідеали і цінності, основоположні для розвитку і функціонування культури [15, с. 21].

У художньому перекладознавстві розглядалися питання відтворення символу, зокрема відтворення в поетичному перекладі підтекстового образу за допомогою символів, особливості відтворення та функціонування символу в художньому перекладі, [10; 12]. Символи культури є невід'ємною частиною перекладу поетичного тексту, оскільки передають своєрідність і неповторність інобуття та сприяють задоволенню пізнавальних та естетичних потреб сприймаючої культури, бо саме через художній переклад ідеали і цінності вихідної культури транслуються в контекст мови і культури перекладу [16].

Однак, питання відтворення символів у поетичному перекладі є ще недостатньо висвітленим як, власне, і переклади української поезії. Культурологічне спрямування сучасних перекладознавчих студій дозволяє дати символу визначення багатозначного предметного образу, що включає валоративні і світоглядні чинники, які загострюють і висвітлюють розбіжності світосприймання джерельної і цільової культур. У даній роботі маємо на меті вирішити такі завдання: виявити особливості відтворення українських символів на основі зіставного аналізу першотворів та англомовних перекладів української лірики другої половини ХХ століття, з'ясувати співвіднесеність понять символу та реалії в контексті перекладознавства, визначити роль символів у відтворенні образу джерельної культури.

Згідно з Т. Казаковою, художній символ є одним із видів образного концепту з багаторівневою структурою референції і основні аспекти його аналізу повинні включати визначення семіологічної глибини вихідного символу, його культурологічних складників та рівня апперцепції можливих реципієнтів [9, с. 141]. Поетична символіка є структурним утворенням і засобом впорядкування міфопоетичного світу. Так, приміром, Г. Грабович вважає, що за допомогою аналізу символів, їх порівняння і накладання різноманітних глибинних структур поезії, можливо розшифрувати зміст цілого, власне міфу [4, с. 22]. Вчений також зазначає, що неоповідні вірші фокусують увагу на якомусь одному з аспектів чи фаз міфу [4, с. 23].

Народна поезія є джерелом живлення сучасної української лірики, своєрідною матрицею з опорною символічною структурою. Давніми символами, що часто вживаються в поетичному мовленні є назви всіх атрибутів і явищ природи. Особливо поширеним у поезії другої половини ХХ століття є вживання рослинних назв, що вважається закономірним впливом фольклорної мови. Однак, крім традиційних символів, якими є образи калини, верб і тополь, барвінку, полину та ін. в поезії цього періоду використовуються й інші назви рослин, зокрема клен, чебрець, жоржина, конвалія, соняшник.

Так, наприклад, соняшник – це символ світла і сонця; окраса обійстя українця; чимало митців використовують рослину як емблему України [6, с. 567]. У «Баладі про соняшник» Івана Драча та в її англomовному перекладі ця рослина постає у вигляді персоніфікованого жвавого образу, що навік застигає від захоплення сонцем. У фінальних рядках поет проводить паралель, порівнюючи поезію з сонцем, а себе – з соняшником: *Поезіє, сонце моє оранжєве! // Щомиті якийсь хлопчисько // Відкриває тебе для себе, // Щоб стати навіки соняшником* [5, с. 14] – *Poetry, my orange sun! // Every minute some boy // finds you for himself // and changes to a sunflower forever* [18, p. 7].

Слід зауважити, що сама назва рослини українською і англійською має семантичну спорідненість, що сприяє передачі асоціативного зв'язку символа з сонцем та світлом. Вибір образу автором певно зумовлений не лише естетичними міркуваннями, а й поширеністю соняшника в українському ландшафті, про що англomовний реципієнт може не знати. Для кращого розуміння читачем образу соняшника, який надихнув автора до написання твору, в примітках роз'яснено, що соняшник часто з'являється в українській літературі і мистецтві та зазвичай асоціюється з пориваннями до простору, світла, свободи [18, p. 69].

В іншому вірші І. Драча, «Калинова балада», вжито традиційний український символ – образ калини. Твір сповнений непевних роздумів і тривожних переживань про життєвий шлях людини, пошук свого призначення і покликання. Тільки остання строфа, на противагу попереднім, виражає чітко

переконання і ствердну впевненість ліричного героя у єдності його власної долі з непростю долею своєї батьківщини. Саме в цьому фрагменті вірша з'являється образ калини, який символізує Україну: *Та знаю: мене колисала калина // В краю калиновім тонкими руками, // І кров калинова, як пісня єдина, // Горить в моїм серці гіркими зірками* [5, с. 61]. – *But I know this: a cranberry tree rocked me // in a land of roses // and cranberry blood, my own dark song, // burns in my heart with bitter stars* [18, p. 30].

Виражений образом калини, символ батьківщини легко сприймається і розгадується рідномовним читачем, але може здаватися дивним і невідомим, чужомовному читачеві. Наведений приклад є ілюстрацією того випадку, коли етнокультурний символ у бінарному зіставленні має розглядатися як реалія. Саме на прикладі калини у праці Р. Зорівчак про переклад реалій пояснено спосіб їх відтворення на конотативному рівні. Зокрема дослідниця зазначає: «Якщо реалія «калина» в оригіналі несе денотативну інформацію, то її англійські часткові відповідники – це складні слова *a guilden-rose* або *a snowball tree*» [8, с. 133]. В асоціативному плані відносним відповідником реалії *калина* є лексема *cranberry* (журавлина), що означає відому в англomовному світі рослину, яка подібна за формою і кольором до калини та вживається в англійській літературі з конотативною семантикою дівочої цнотливості і червоної барви [8, с. 134].

Відповідник *cranberry* використано і в перекладі «Калинової балади» Івана Драча, оскільки він відображає формальні і кольорові ознаки образу та завдяки відтвореним епітетам і синестезії сприяє передачі конотативного значення – батьківщини автора. Крім того, слово *the cranberry-rose* винесено в розділ приміток, де зазначено, що це улюблений символ батьківщини в українській літературі [18, p.70]. Зауважимо, що в перекладі образ калини втрачає антропоморфічну властивість *тонкими руками*, пов'язану з українським пантеїзмом, риси якого притаманні українській ліриці.

Символ *хати* асоціативно, логічно й гіпо-гіперонімічно пов'язаний з ідеалізованим у поезії образом села, адже Україна – традиційно степова,

хліборобська країна. Так, у вірші В. Голобородька «З дитинства: дощ» – ‘From Childhood: Rain’ зображено село без називання денотату, задля чого вжито цілу низку типових сільських образів, оригінально поєднаних лейтмотивом дощу, «уплетених дощем»: *Я уплетений весь до нитки // у зелене волосся дощу, // уплетена дорога, що веде до батьківської хати, // уплетена хата, що видніється на горі, // як зелений птах, // уплетене дерево, що, притихле, стоїть над дорогою, // уплетена річка, наче блакитна стрічка // в дівочу косу, // уплетена череда корів, що спочивають // на тирлі* [3, с. 36]. – *I am completely intertwined // in green tresses of rain, // entwined is the road that leads to my father’s house, // entwined is the house that shimmers on the mountain, // like a green bird / entwined is the tree, grown silent by the wayside, // entwined is the stream’s blue ribbon laced in a maiden’s hair // entwined is the herd of cows resting by the trough* [19, p. 382].

У перекладі відтворено мальовничу картину сільського пейзажу шляхом наслідування стилістики першотвору, при цьому реалію *тирло* замінено ситуативним відповідником, гіпонімом *the trough* (корито, годівниця), що звужує семантику важливого елементу сільського побутового укладу, проте вжитий прийом не порушує цілісності образу, оскільки є однією з художніх деталей, проявом змінної природи образу. Відтворена аналогічно оригіналу картина сільського пейзажу дозволяє сприйняти красу образу країни автора й поринути в казковий світ дитинства, в якому тепло і затишно, бо *усі знають – дощ перестане, // і хто напасеться, // хто набігається, // хто нахитається, // хто насидиться на горі, // хто належиться, // а хто прийде додому // у хату, наповнену теплом, як гніздо* [3, с. 37]. – *they know – the rain will stop // and some will graze to their full // some will scurry about // some will sway to their full // some will sit on the mountain // some will lay in repose, // and some will return home // into the house that, like a nest, // is filled with warmth* [19, p. 382].

В образній системі української лірики часто вживаними є етнокультурні реалії, які зазвичай включають назви елементів побуту, життєвого укладу, звичаїв, вірувань тощо. Реалії виступають важливим стилетворчим засобом, бо

сприяють створенню національного колориту в художньому творі. Крім того, що слово «реалія» виступає у ролі загального поняття стосовно назв предметів і явищ, які мають етнокультурну специфіку, у перекладознавстві цей термін тлумачиться так: реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача [8, с. 58]. Деякі символи української етнокультури, зокрема хата, рушник, піч та ін. в бінарному зіставленні отримують визначення латентних реалій, оскільки відповідники мови перекладу не відображають усіх культурологічних складників та асоціативних зв'язків вихідної культури.

Задля ілюстрації даної тези розглянемо далі оригінал і переклад вірша Івана Драча «Етюд про хліб» – 'Bread', але перш ніж перейти до зіставлення паралельних текстів варто зазначити, твір що є поетизацією процесу випікання хліба, який споконвіку в українців у великій пошані, вважається Божим даром, має обрядове значення, виступає символом щастя, згоди, єднання, багатства, пошани і гостинності. Хліб – це найголовніша їжа в Україні, де, за традицією, українська паляниця має круглу сонячну форму [6, с. 618].

Попри подібність у приготуванні і важливість хліба в житті, як харчового продукту, він не має такої кількості культурологічних складників в англійській культурі, де значення цього слова включають такі пояснення: 1. A staple food made from flour or meal mixed with a liquid, usually combined with a leavening agent, and kneaded, shaped into loaves and baked. 2. Food in general, regarded as necessary for sustaining life. 3. The necessities of life, livelihood; something that nourishes; sustenance [17, p. 162]. Все-таки, не зважаючи на культурологічні відмінності, цінність образу хліба і навіть частково його символічне значення можливо передати в перекладі, відтворивши ставлення автора до предмету зображення, настрої і враження твору.

В англійському перекладі вірша І. Драча постає колоритна картина традиційного українського побуту, передається захоплення процесом випікання хліба та гарний настрій:

Яйце розіб'є, білком помаже, // На дерев'яну лопату – та в піч, // І тріскомітиме іскрами сажка – // Мініатюрна зоряна ніч. – Crack the egg. Glaze the loaf. // A wooden shovel slides in the oven, // and sparks fly up the crackling soot, // a night sky in miniature.

На хмелі замішаний, видме груди, // Зарум'янілий, круглий на вид. // Скоринка засмалена жаром буде, // Аж розіграється апетит. – Drunk with hops, the loaf puffs its chest, // round and flushed, // and hot embers of the hardening crust // wake the appetite.

В підсохлому тісті кленова лопата // вийме з черені, де пікся в теплі, – // І зачарується білена хата // З сонця пахучого на столі. – caked with dough, the shovel // withdraws the hot loaf, – // and the whitewashed house glows // with the fragrant sun on the table [5, с. 15; 18, р. 11].

Якщо в тексті оригіналу слово *хліб* вживається тільки в назві твору, то з метою експлікації змісту та з граматичних міркувань перекладачі використали відповідник *the loaf*, що узгоджується з контекстом. При відтворенні уподібнення другої строфи перекладу стилістично нейтральне означення *на хмелі замішаний* замінено експресивно забарвленим *drunk with hops*, що сприяє стилістичній виразності змісту.

В образній структурі твору вжито ще два українські символи – піч і хата, які мають асоціативний і смисловий зв'язок з образом хлібу. Хата – це традиційний одноповерховий будинок переважно в сільській місцевості України. Епітет першотвору *білена хата* відтворено калькуванням *the whitewashed house*, що сприяє стилістичній виразності і передачі етнокультурного колориту, але не може передати всіх етнографічних особливостей і багатства символічних значень.

Піч є символом непорушності родини, неперервності життя, рідної хати, батьківщини [6, с. 456]. У перекладі слову *піч* дібрано лексичний відповідник *the oven*, який, однак, не може передати культурологічних складників символу вихідної культури, зокрема ритуальних, культових та інших етнографічних особливостей. У перекладі третьої строфи не відтворено виражену реалією

художню деталь *черінь*, яка є елементом печі, а саме: дно печі, де горять дрова; місце для випікання хліба і варіння страв. Втрата цієї художньої деталі все ж не позначилася на цілісності образу в перекладі.

Якщо в оригіналі реалія – це просто художня деталь без особливої експресії, то в перекладі (як носій семи «локальності») вона вирізняється, посилює свій стилістичний потенціал і виразність. У таких випадках сам акт перекладу виступає способом стилістичної актуалізації [7, с. 24]. Наприклад, у вірші Яра Славутича про святкування Різдва вжито декілька реалій, що є назвами традиційних святкових атрибутів: *Мені приснилась біла паляниця, // Накритий стіл і соняшна кутя,.. – I dreamed a white loaf of braided bread // Festive kutiá, the table covered bright* [21, р. 56-57]. Назву святкового хлібу відтворено описовим перифразом з метою експлікації змісту важливого обрядового елемента, реалію *кутя* у складі епітета відтворено транскрипцією з заміною означення відповідником загального змісту. Відтворення реалії *кутя* транскрипцією додає екзотизму в перекладі, але з контексту іншомовний читач може зрозуміти, що це особлива різдвяна страва вихідної культури.

Відтворення етнокультурних реалій описовим перифразуванням часто з метою експлікації змісту сприяє формуванню вірного уявлення про побут і звичаї народу. Наведемо ще один приклад: *Дзвенить молитва над столом святково, // I на долівці сіно шелестить... – A prayer resounds above the holy feast, // Upon the earthen floor – the whispering hay* [21, р. 56-57]. Долівкою колись називали земельну підлогу, змазану глиною.

Фольклорна реалія *євшан* є художньою деталлю у змалюванні образу степу в поезії Яра Славутича, де степ – це один з основних символів батьківщини поета. Євшан – це степовий, запашний полин; символ туги за рідним краєм [6, с. 213]. Наведемо приклад: *Лиш дай у тяжкому сконі // Уздріти євшан стенив – Just let me before I perish // Regard the far steppes in bloom* [13, с. 208; 20, р. 46]. Фольклорну реалію у складі епітета відтворено в перекладі описовим перифразом, який узагальнює зміст, але передає семи запаху та відстані, а також почуття суму за бажаним і далеким.

Отже, символ є ключем до розгадування психологічних, соціальних, релігійних, культурних аспектів життєдіяльності людини певної культури. Відтворені в поетичному перекладі символи відображають важливі об'єкти навколишнього світу, ціннісні і духовні орієнтири та сприяють розкриттю образу народу і країни автора вихідної культури. Етнокультурні реалії, які виконують роль художніх деталей у структурі образу і часто вживаються у складі тропів, є стилістичними засобами відображення в перекладі місцевого колориту. Відтворення символів та реалій у поетичному перекладі сприяє передачі іншості через збереження етноспецифічних рис у складі образу.

Відмінності у світосприйманні української та англомовної культур зумовлюють нижчий рівень аперцепції народних символів у поетичному перекладі із-за втрати ними семіологічної глибини й частини культурологічних складників. Дискурсивна епістемічна трансформація символів виявляється в їхній екзотизації і чужинності, частковій десакралізації в ментальності сприймаючої культури. Відтворені в англомовних поетичних перекладах символи виконують важливі пізнавальні й естетичні функції, надаючи можливість реципієнтам пізнати і зрозуміти домінантні цінності та особливості світогляду українців.

Перспективами подальших досліджень можуть бути особливості відтворення символів у поетичних перекладах творів окремого автора, де в образній структурі будуть поєднані універсальні, національні та індивідуальні символи, а також символи та реалії в художньому перекладі як форма відображення іншості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / Бахтин М. М. – М.: Искусство, 1986. – 445 с.
2. Бугров В. А. Мова та символ у контексті проблеми розуміння: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.01 «Онтологія, гносеологія, феноменологія» / В. А. Бугров. – К., 1996. – 17 с.

3. Голобородько В. І. Летюче віконце: Вибрані поезії. / Василь Іванович Голобородько – К.: Укр. письменник, 2005. – 463 с.
4. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: семантика символів у творчості поета / Григорій Грабович: [пер. з англ. С. Павличко]. – К.: Рад. письменник, 1991. – 212 с.
5. Драч І. Ф. Лист до калини: Поезії / Драч І. Ф. – К.: Веселка, 1994. – 286 с.
6. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник / Жайворонок В. В. – К.: Довіра, 2006. – 705 с.
7. Зорівчак Р. П. Лингвостилистические характеристики художественного текста и перевод (На материале переводов украинской прозы на английский язык): автореф. дис. на соискание уч. степени докт. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки», 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание, теория перевода» / Р. П. Зорівчак. – К., 1987. – 38 с.
8. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад: На матеріалі англomовних перекладів української прози / Зорівчак Р. П. – Львів: Вид-во при ЛДУ, 1989. – 216 с.
9. Казакова Т. А. Проблема символа в художественном переводе / Т. А. Казакова // Университетское переводоведение. Вып. 5. М-лы V Междунар. науч. конф. по переводоведению «Федоровские чтения» 23-25 октября 2003 г. – СПб: Филол. ф-т СПбГУ, 2004. – С. 137 – 144.
10. Кикоть В. М. Підтекстовий образ, символ та переклад / В. М. Кикоть / Філологічні трактати. – 2013. – Т. 5, № 2. – С. 43 – 57.
11. Квятковский А. Поэтический словарь / Квятковский Александр. – М.: Сов. энциклопедия, 1966. – 376 с.
12. Новикова М. А., Шама И. Н. Символика и перевод (на м-ле «Ночи перед рождеством» Н. В. Гоголя в англ. переводах) / М. А. Новикова, И. Н. Шама // Теория и практика перевода. – 1993. – Вып. 19. – К.: Вища школа, 1993. – С. 30 – 37.
13. Славутич Яр. Твори: в 2-х т. – Т 1: Поезії / Яр Славутич – К.: Дніпро, 1994. – 671 с.

14. Современный словарь-справочник по искусству: [науч. ред. и сост. А. А. Мелик-Пашаев]. – М.: Олимп: ООО «Изд-во АСТ», – 2000. – 816 с.
15. Тен Ю. П. Символ в межкультурной коммуникации / Тен Ю. П. – Ростов н/Д: Издательство ЮФУ, 2007. – 288 с.
16. Шама І. М. Символи культури як складова частина перекладу поетичного тексту / І. М. Шама // Проблеми зіставної семантики. Зб. наук. статей. Вип. 5. / Відп. ред. Кочерган М. П. – К.: КДЛУ, 2001. – С. 362 – 364.
17. The American Heritage Dictionary of the English Language. 155000 entries. – N.Y.: American Heritage Publishing Co., Inc., 1969. – 1500 p.
18. Drach Ivan. Orchard Lamps / Ivan Drach: [edited and introduced by Stanley Kunits with woodcuts by Jacques Hnizdovsky]. – Canada, Toronto Ont.: Exile Editions Ltd., 1989. – 71 p.
19. Shifting Borders. East European Poetries of the Eighties: [compiled and edited by Walter Cummins / Ukraine, compiled by Larissa M.L.Z. Onyshkevych]. – London and Toronto: Associated University Press, 1993. – P. 363 – 400.
20. Slavutych Yar. Oasis: Selected Poems / Yar Slavutych: [transl. by Morse Manly]. – New York: Vantage Press, inc., 1959. – 64 p.
21. Slavutych Yar. Three narratives. Six poems / Yar Slavutych: [transl. by R. O. Tachyn, O. Ferbey, W. Kirkkonnel]. – Edmonton: Slavuta Publishers, 1992. – 64 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Василенко Галина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування Запорізького національного технічного університету.

Наукові інтереси: культурологічний аспект перекладознавчих студій, відтворення образу в поетичному перекладі, перекладацький метод.